

Handläggare: Staffan Halleskog
Telefon: 08-508 36 203

Årsredovisning 2008 Äldrenämnden

Sammanfattande analys

Äldreförvaltningen redovisar ett nettoöverskott om 3,3 mnkr för verksamhetsåret 2008. Överskottet hänförs i huvudsak till vakanta anställningar och att vissa projekt och uppdrag blivit försenade eller ej kommit till stånd.

Alla nämnder ska arbeta mot de övergripande inriktningsmålen ” Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för boende, företagande och besök”, ”Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras” och ”Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva”. Med hänvisning till den övergripande verksamhetsuppföljningen nedan bedömer förvaltningen att äldrenämnden under året arbetat mot de av stadens inriktningsmål som är relevanta för nämnden och att nämndens mål för verksamheten uppnåtts.

Äldrenämndens verksamhet

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor och för att samordna och utveckla äldreomsorgen i Stockholms stad. I detta ingår bl.a. samordning av planeringen av vård- och omsorgsboenden och utbildning, fortbildning och kompetensutveckling för personal inom verksamhetsområdet. Nämnden ska vidare förvalta stadsövergripande ramavtal avseende vård- och omsorgsboende, hemtjänst och liknande inom äldreomsorgen efter uppdrag av kommunstyrelsen. Under äldrenämnden finns Stockholms äldre- och handikappjour organiserad, vilken är en operativ verksamhet. Inom äldrenämnden finns även stadens äldreombudsman och äldreomsorgsinspektörer.

Direktiv gentemot nämnder beslutas i övergripande äldreomsorgsfrågor av kommunstyrelsen/kommunfullmäktige, efter förslag från äldrenämnden.

Äldreförvaltningen bereder styrdokument, ger stadsdelsförvaltningarna råd och stöd, anordnar utbildningar samt följer upp kvaliteten i den verksamhet som bedrivs.

Äldrenämndens arbete under 2008

Äldrenämnden består av 13 ledamöter och 13 ersättare. Nämnden har haft 12 sammanträden under 2008. Antalet ärenden som behandlades var 120. De kategorier ärenden som behandlats är exempelvis remissvar på statliga utredningar och departementspromemorior, remissvar på motioner från stadens politiker, svar på skrivelser som lämnats av nämndens politiker till förvaltningen för beredning, remissvar på revisionsrapporter, förslag till riktlinjer och policy för stadens äldre-

omsorg, upphandlingar, ärenden om verksamheten inom nämndens eget ansvarsområde, ärenden om uppföljning av verksamhet och budget.

Äldrenämndens sammansättning 2008

Ordförande

Ewa Samuelsson

Vice ordförande

Leif Rönngren

Ledamöter

Olle Andretzky (m)

Birgitta Holm (m)

Carolin Ludvigsson (m)

Birgitta Breile (m)

Marie Ljungberg Schött (m) (t o m 2008-09-30)

Regina Kevius (m) (fr o m 2008-10-01)

Helen Jäderlund Eckardt (fp)

Berit Kruse (s)

Lars-Åke Henriksson (s)

Norma Aranda de Gutiérrez (s)

Margareta Johansson (v)

Eivor Karlsson (mp)

Ersättare

Kitty Ericsson (m)

Louise Åstrand (m)

EvaMargareta Nyhlén (m)

Tünde Kovach (m)

Ralph Svalstedt (m)

Diana Wallhager (fp)

Carina Franke (kd)

Henry Holmström (s)

Catarina Carbell (s)

Olle Palmborg (s)

Ulla-Liza Blom (s)

Mujde Rashid (v) (t o m 2008-10-31)

Berit Bornecrantz Dias (v) (fr o m 2008-11-01)

Ann-Sofi Matthiesen (mp)

Kommunstyrelsens Pensionärsråd och äldrenämndens Handikappråd har under 2008 haft elva sammanträden var.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL I:

I. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för boende, företagande och besök

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

I.1 Stockholm stad ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	0 %	0 %	öka	Årsredovisning 2008
Kommentar: I nämndens verksamhet finns ingen upphandlad verksamhet.				
● Antal anställda till avknoppade verksamheter	0 st	0 st	öka	Årsredovisning 2008
Kommentar: Nämnden har ingen verksamhet som är avknoppad.				

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

I.3 En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas

● Uppfylls helt

Staden ska vara en attraktiv plats för boende, företag och besök. Staden har antagit ett miljöprogram med sex övergripande mål för hållbar utveckling. En viktig del i äldreförvaltningens arbete är att uppmuntra verksamheterna att bidra till en hållbar livsmiljö inom de områden som förvaltningen har rådighet över.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon	100 %	100 %	öka	Årsredovisning 2008
Kommentar: Förvaltningen har två tjänstebilar, vilka är leasade miljöbilar med alkollås. Bilarna används av Stockholms äldre- och handikappjour.				

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår	100 %	50 %	öka	Årsredovisning 2008
Kommentar: Äldreförvaltningens inköp är av liten omfattning. De inköp förvaltningen gör sker till största delen via centrala upphandlingar.				
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta livsmedel	0 %	0 %	öka	Årsredovisning 2008
Kommentar: Förvaltningen har ingen verksamhet där livsmedel behöver köpas.				
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon	100 %	100 %	öka	Årsredovisning 2008
Andel av verksamheter som har ett systematiskt arbete för effektiva resor och transporter (alla nämnder)	100	100 %	100 %	Årsredovisning 2008
Elförbrukning (alla nämnder)	88 600 kWh	88 600 kWh	minska	Årsredovisning 2008
Kommentar: Äldreförvaltningen har inga separerade elkostnader, då det ingår i hyran förvaltningen betalar till socialtjänstförvaltningen.				
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar, papper och matavfall (alla nämnder)	100 %	100 %	100 %	Årsredovisning 2008

NÄMNDMÅL:**Miljömedvetenhet ska genomsyra verksamheten**

● Uppfylls helt

Äldreförvaltningen ska i sin verksamhetsutövning, där det är möjligt, ha ett miljöperspektiv. Förvaltningen kan i begränsad omfattning värna och utveckla en hållbar livsmiljö med beaktande av förvaltningens uppdrag. Förvaltningen har två tjänstebilar, vilka är leasade miljöbilar med alkolås. Bilarna används av Stockholms äldre- och handikappjour. .

Förvaltningen har interna riktlinjer för miljöarbetet. Riktlinjerna informerar om hur personalen inom ett antal områden ska agera för att därigenom minska negativa miljöeffekter. Förvaltningen har även en transport- och resepolicy som gäller alla resor och transporter som görs i tjänsten. Syftet är att äldreförvaltningens resor och transporter ska genomföras på ett sådant sätt att hänsyn tas till såväl miljö som säkerhet och ekonomi.

Inköp av varor är av liten omfattning. De flesta inköpen sker genom centrala ramavtal av t.ex. kontorsmöbler, kontorsutrustning. Förvaltningen har ingen verksamhet där livsmedel införskaffas.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**I.4 Bostadsbyggnadstakten ska vara hög****NÄMNDMÅL:****De äldres skiftande behov av boende ska tillgodoses**

● Uppfylls helt

Upphandling

Under första halvåret 2008 genomförde äldreförvaltningen en ny totalupphandling av enstaka platser i särskilda boendeformer för personer 65 år och äldre. Upphandlingen omfattade dels platser i sjukhem, gruppboende och ålderdomshem inom Stockholms stads valfrihetssystem, dels korttidsvård och profilboende som inte ingår i valfrihetssystemet. Nya ramavtal tecknades med start från och med den 1 juli 2008 och omfattar 1 794 platser inom valfrihetssystemet fördelat på 27 avtalsparter samt 355 platser i profilboende och korttidsvård fördelat på 22 avtalsparter.

Planering för boenden för äldre

I enlighet med det uppdrag som äldrenämnden fick i budget för 2008, har äldreförvaltningen i samarbete med stadsledningskontoret, Stockholms stadshus AB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB under 2008 genomfört en kartläggning av särskilda boenden för äldre samt bedömt efterfrågan och det framtida behovet av olika boenden för äldre. Till grund för detta arbete låg en utredning som kommunstyrelsen beställt av Solving, Bohlin & Strömberg och som redovisa-

des i en rapport i februari 2008. Äldreförvaltningens förslag ”Planering för boenden för äldre i Stockholms stad” presenterades för äldrenämnden i oktober 2008 och har därefter remitterats till samtliga stadsdelsnämnder.

Servicehus

I samarbete med Micasa fastigheter i Stockholm AB och stadsledningskontoret har äldreförvaltningen genomfört en inventering av servicehusens status. Inventeringen visar bl.a. att flertalet servicehus även inrymmer vård- och omsorgsboenden samt har ett betydande underhållsbehov och vissa brister i tillgängligheten. I stadens budget för år 2009 anvisas medel för upprustning av stadens vård- och omsorgsboenden. Motsvarande ställningstagande för servicehusens upprustning är bl.a. avhängigt den statliga äldreboendedelegationens slutbetänkande. Inventeringen har redovisats för äldrenämnden.

Äldreboendedelegationen

Den statliga äldreboendedelegationen avlämnade den 19 december 2008 sitt slutbetänkande. I betänkandet föreslås framför allt att kommunerna ska inrätta trygghetsboenden där äldre personer kan anvisas lägenhet utan biståndsbedömning. Äldreförvaltningen kommer att medverka i stadsledningskontorets utredning med att definiera trygghetsboenden i staden. Den fortsatta utredningen i staden kan också medföra preciseringar av de utbyggnadsförslag i nya stadsdelar som äldrenämnden har redovisat i den under året avlämnade planen för boenden för äldre. Utredningen bör också ge underlag för ställningstagande till upprustnings- och ombyggnadsbehov i stadens servicehus.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Upphandling av enstaka platser på vård och omsorgsboenden, korttidsvård, profilboenden och korttidsvård utomlands.	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Upphandling av korttidsvård utomlands har påbörjats men är ej avslutad			

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

I.6 Stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv

NÄMNDMÅL:

Kultur ska ges större utrymme inom äldreomsorgen

● Uppfylls helt

Äldreförvaltningen har tillsammans med kulturförvaltningen genomfört ett projekt, Kultur för äldre, för särskilda kulturinsatser inom äldreomsorgen. Projektet har genomförts som ett pilotprojekt i Rinkeby-Kista stadsdelsnämndsområde. Kultur för äldre har levererat olika aktiviteter i form av ”kulturpaket”. Projektets mål är att äldre ska få glädje och stimulans i sin vardag och att medve-

tandegöra personalen om kulturens betydelse för människors välbefinnande samt att utveckla personalens arbetsmetodik så att kulturen blir ett naturligt inslag i det dagliga arbetet. Projektet har mot slutet av året utvidgats till att även omfatta stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Farsta. Projektet har följts upp och utvärderats av Solving Bohlin & Strömberg. Rapport beräknas vara klar januari/februari 2009.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Kultur i vården	2008-01-01	2008-12-31	

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:
2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras
KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
2.1 Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Medborgarnas upplevelse av valmöjlighet i de verksamheter där valfrihetssystem finns	65 %	65 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
 Antal genomförda avknoppningar	0 st	0 st	öka	Årsredovisning 2008
 Antal fristående aktörer inom hemtjänst som driver verksamhet i valfrihetssystemet	70	60 st	öka	Årsredovisning 2008

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utveckla samarbetet med frivilligorganisationerna	2008-01-01	2010-12-31	
 Genomföra riktade informationsinsatser för att underlätta medborgarnas valfrihet inom äldreområdet	2008-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:
Äldre ges goda förutsättningar att välja utförare
 Uppfylls helt

Kundval

I februari 2008 avslutades en kompletterande upphandling av privata utförare av hemtjänst, ledsagning och avlösning. Denna upphandling resulterade i 22 nya utförare av hemtjänst och 5 nya utförare av ledsagning och avlösning. Totalt finns 70 utförare av privat hemtjänst och 16 privata utförare av ledsagning och avlösning.

Valfrihetssystem

Den 1 juli 2008 införde staden ett valfrihetssystem för vård- och omsorgsboen-

de i boendekategorierna sjukhem, gruppboende och ålderdomshem. Valfrihetssystemet innebär att den som genom biståndsbeslut blir beviljad ett permanent boende med någon av dessa inriktningar, själv får välja mellan de boenden som finns i stadens egen regi, som drivs på entreprenad och de som drivs av de privata vårdgivare som ingår i det ramavtal om köp av enstaka platser som staden har tecknat.

Utbildningar inför valfrihetssystem för vård- och omsorgsboende

Äldreförvaltningen har tillsammans med stadsledningskontoret genomfört utbildningar i ersättningssystem och vårdbehovsmätningar samt mätningar inför genomförandet av valfrihet inom vård- och omsorgsboenden. Utbildningarna har vänt sig till biståndshandläggare, beställarchef, utförarchef, sjuksköterskor, sjukgymnaster, arbetsterapeuter och medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS:ar). Totalt har 707 personer utbildats. Därutöver har också berörda controllers på stadsdelsnämnderna fått utbildning i det nya ersättningssystemet.

Informationsinsatser

Äldreförvaltningen har tillsammans med stadsledningskontoret tagit fram två broschyrer om valfrihet, *Så väljer du vård- och omsorgsboende* och *Så väljer du utförare av hemtjänst, ledsagning och avlösning*.

Under året har äldreförvaltningen också deltagit i arbetet med att utveckla Jämför Service på webben där de äldre och deras närstående kan få information om och jämföra olika utförare.

IT-stöd för köhantering

I maj 2008 antog kommunfullmäktige äldrenämndens förslag till riktlinjer för köhanteringssystemet inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden. Den 1 juli 2008 driftsattes köhanteringssystemet som utvecklats inom stadens verksamhetssystem, Paraplysystemet. En viktig del i utvecklingen av köhanteringssystemet har varit att förbereda för e-tjänster. Under hösten har arbetet med köhanteringssystemet till stor del bestått i att ge stöd och support till stadsdelsförvaltningarna samt att medverka i arbetet med att utveckla statistikrapporter i köhanteringssystemet. Dessa kommer att finnas tillgängliga i Paraplysystemet från januari 2009.

Statistik

I april 2008 driftsattes den webbaserade äldreomsorgsstatistiken som publiceras på stadens hemsida. Statistiken uppdateras varje månad och publiceras i form av 20 olika tabeller. För stadens verksamheter finns också statistiken tillgänglig för vidare bearbetning och analyser via LIS (Lednings- och Informations-System).

Under året har arbetet fortsatt med att genomföra de anpassningar i Paraplysystemet som krävs för att staden ska kunna leverera statistikuppgifter till Social-

styrelsen enligt de krav som gäller från 1 juli 2008. Arbetet har bedrivits i samarbete med stadsledningskontorets IT-avdelning och TietoEnator.

Demensboenden

Under hösten 2008 har äldreförvaltningen börjat uppdraget med att utreda minimibemanning i boenden för dementa. Arbetet bedrivs i samarbete med Äldrecentrum och Demenscentrum och beräknas vara klart under våren 2009.

Verksamhets- och kvalitetsredovisning

Äldrenämnden formulerade i verksamhetsplanen för 2007 som ett av sina mål, att utforma en modell för en samlad redovisning av äldreomsorgen. Under våren 2008 presenterades en första pilotredovisning för nämnden avseende äldreomsorgen i staden. För 2008 har redovisningsmodellen anpassats till stadens budgetstruktur med målformuleringar och indikatorer. Redovisningen avseende 2008 föreläggs mars 2009.

I redovisningen 2007 konstaterades avsaknaden av stadsgemensamma rutiner för redovisning och uppföljning av anmälningar enligt Lex Sarah, fel och brister samt klagomål och synpunkter. Äldreförvaltningen har under året inventerat på marknaden befintliga och möjliga system för denna typ av avvikelserapportering. Förvaltningen kommer under våren 2009 att presentera förslag till system för avvikelserapportering.

Ett webbaserat uppföljningsverktyg har tagits fram för avtals- och egenregiuppföljningar enligt av kommunfullmäktige beslutad uppföljningsmodell. Fr.o.m. 2009 kommer uppföljningarna att ske webbaserat och med möjlighet att koppla uppföljningsresultatet per enhet till äldreomsorgens Jämför Service på webben.

Uppföljning

Äldreförvaltningen har under 2008 utvecklat den ekonomiska uppföljningen av privata utförare. I uppföljningen ingår nu regelbunden kontroll av inbetalning av skatter och avgifter, granskning av årsredovisning inklusive revisionsberättelse, kontroll av att utföraren har giltig ansvarsförsäkring och vid behov görs fördjupad uppföljning. Bl.a. görs detta alltid i samband med förlängning av avtal.

Under hösten 2008 har äldreförvaltningen genom BDO Nordic Consulting Group genomfört stickprovkontroll av elva företag. Stickprovkontrollerna har bl.a. resulterat i fördjupad kontroll av företag och att avtal inte har förlängts.

Bidragsgivning till frivilligorganisationer för äldre

Frivilligorganisationernas arbete stöds genom bidrag från äldrenämnden. Under 2008 har äldrenämnden beviljat verksamhetsbidrag till 27 frivilligorganisationer. Därutöver har åtta ansökningar om projektmedel inkommit, varav fyra beviljades bidrag. De avsatta budgetmedlen om 8,6 mnkr har använts till bidrag.

Äldrenämnden beslutade den 19 augusti om nya reviderade riktlinjer för bi-dragsgivning till frivilliga organisationer för äldre. Under året har äldreförvaltningen inbjudit till möte med de organisationer som erhåller verksamhetsbidrag för att diskutera syftet med bidragen, informera om vad som är på gång och tillsammans med organisationerna diskutera hur samarbetet ska ske framöver.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Delta i arbetet med att ta fram webbaserade informationssystem.	2008-01-01	2008-12-31	

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.3 Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka - trygghet, värdighet och valfrihet ska präglade hela omsorgen

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
☒ Antal ej verkställda domar (äldreomsorg)	0 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2008

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Ett kansli för biståndsbedömning inom äldreomsorgen inrättas	2008-01-01	2008-12-31	
☒ I samarbete med kommunstyrelsen göra en genomlysning av äldreomsorgen med inriktning på ledning och styrning	2008-01-01	2008-12-31	
Kommentar: Aktiviteten utförs av SLK			
☒ Utveckla kulturinsatserna inom äldreomsorgen	2008-01-01	2008-12-31	
☒ Medarbetarnas kompetens och utbildningsgrad ska öka	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Kostprojektet fortsätter	2008-01-01	2008-12-31	
☒ Genomföra analys av äldreomsorgens verksamhetsnytta i relation till resurstilldelning, kundnöjdhet och befintlig kompetens	2008-01-01	2008-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Genomföra en kartläggning av särskilda boenden för äldre samt bedöma efterfrågan och utreda det framtida behovet av olika boendeformer, i samarbete med kommunstyrelsen.	2008-01-01	2008-12-31	
☒ En boendegaranti ska utredas	2008-01-01	2008-12-31	
☐ Minimibemanning på demensboenden ska utredas	2008-01-01	2008-12-31	
☐ I samarbete med kommunstyrelsen genomföra särskilda utbildningsinsatser för äldreomsorgens chefer	2008-01-01	2010-12-31	
☒ Följa regeringens arbete med att utarbeta en värdighetsgaranti för äldreomsorgen	2008-01-01	2008-12-31	
☐ En utveckling av systematisk uppföljning av insatsernas genomförande, kvalitet och rätts-säkerhet ska ske	2008-01-01	2010-12-31	
☐ Utveckling och behovsanpassning av vård- och omsorgsboenden ska fortgå	2007-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Inom staden sker en rättvis och lika biståndsbedömning

Uppfylls helt

Bedömningskansliet

Bedömningskansliet har tagit del av de rutiner, mallar, arbetsmetoder och bedömningsinstrument som idag används på stadsdelsförvaltningarna. Biståndshandläggarcheferna besvarade under våren en enkät rörande personal, antal ärenden, stödresurser, ekonomi, utbildningsbakgrund etc. för att kansliet skulle få en samlad bild över hur det ser ut i stadsdelsförvaltningarna och staden som helhet.

Bedömningskansliet har medverkat på nätverksträffar för stadens biståndshandläggare med syfte bland annat att delta i kunskaps- och informationsutbytet och att öka möjligheten till likvärdiga bedömningar inom staden. Kansliet har utsett en referensgrupp vars uppgift är att vara rådgivande i kansliets pågående utvecklingsarbete samt bistå med erfarenhet och kompetens.

Stadens biståndshandläggare har besvarat en enkät med syfte att ta reda på hur utbildnings- och fortbildningsbehoven ser ut utifrån Socialstyrelsens Allmänna råd SOSFS 2007:17(S). Sammanfattningsvis önskar stadens biståndshandläggare (ca 75%) att vidareutbilda sig inom flera kompetensområden som t.ex. regelverk och uppföljning. Utifrån resultatet har bedömningskansliet påbörjat ett samarbete med stadens juridiska avdelning, som kommer att hålla obligatoriska heldagsutbildningar under mars 2009.

Bedömningskansliet har insamlat information om hur det ser ut i andra kommuner när det gäller biståndshandläggningen och vilka eventuella bedömningsinstrument som idag används. Kansliet har påbörjat ett samarbete med Göteborgs stad samt har vid flera tillfällen träffat Nestor FoU-center, som håller på att arbeta fram ett instrument för behovsbedömning. För att följa det nationella arbetet har bedömningskansliet träffat IMS (Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete) på Socialstyrelsen, som inväntar regeringens uppdrag att ta fram ett nationellt bedömningsinstrument för biståndshandläggare inom äldreomsorgen utifrån värdegrundsutredningen "Ett värdigt liv" (SOU 2008:51).

Bedömningskansliet har under hösten tillsammans med stadens biståndshandläggare genomfört en förenklad variant av SNAC-studien (The Swedish National Study on Aging and Care) som avser att visa vilka faktorer som i första hand påverkar beslut av insatser, samt graden av variation i bedömningarna mellan de olika stadsdelsförvaltningarna. Undersökningen omfattade flertalet av äldreomsorgens pågående ärenden (ca 20.000 ärenden), som är över 65 år och har äldreomsorg i ordinärt boende eller i särskilt boende genom biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen. Resultatet kommer att presenteras för äldrenämnden i februari 2009.

För att åstadkomma enhetligare bedömningar, dokumentation och uppföljning av insatser till äldre har kansliet påbörjat ett arbete med att ta fram ett gemensamt kartläggningsinstrument. Ett enhetligt arbetssätt ger förutsättningar för en ökad rättsäkerhet och kvalitet i bedömningar av behov och insatser. Dessutom ges förutsättningar för bättre uppföljningar på individnivå.

Avgiftssystem

Äldreförvaltningen har under 2008 arbetat fram ett förslag till förändringar av det nuvarande avgiftssystemet inom äldreomsorgen. Bakgrunden till förslaget att förändra avgiftssystemet är att det på ett tydligare sätt bör följa de bestämmelser som finns i Socialtjänstlagen (SoL). Äldreförvaltningen föreslår i ärendet även andra former av förändringar med syfte att göra avgifterna tydligare för den enskilde samt att underlätta administrationen. Äldreförvaltningens förslag kommer att presenteras för äldrenämnden i februari 2009.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Inrätta ett bedömningskansli	2008-01-01	2008-12-31	
☒ Utveckla en systematisk uppföljning av insatsernas genomförande, kvalite och rättssäkerhet.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

Trygghet, värdighet och inflytande präglar hela äldreomsorgen

● Uppfylls helt

Omsorgsdagboken

Äldreförvaltningen fick i uppdrag av äldrenämnden att utreda teknik och säkerhet för s.k. digital loggbok. Under perioden april – juni genomfördes en förstudie som resulterade i att utveckla en e-tjänst. Äldrenämnden beslutade i september att ge äldreförvaltningen i uppdrag att utveckla e-tjänsten Omsorgsdagboken. Arbetet påbörjades under november månad.

Riktlinjer för hälso- och sjukvård

Staden ansvarar enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) för att en god hälso- och sjukvård erbjuds de som bor i särskilt boende och de som vistas på dagverksamheter för äldre. Kommunfullmäktige antog i juni 2008 riktlinjer för hälso- och sjukvård inom Stockholms stads särskilda boenden och dagverksamheter för äldre. Därutöver antog kommunfullmäktige i december 2008 en gemensam uppföljningsmall med kvalitetsindikatorer för hälso- och sjukvård.

Utvärdering av försöket med MAR-funktion

Under 2008 tillsattes två tjänster som medicinskt ansvariga för rehabilitering (MAR) på försök. Den ena tjänsten är organiserad under Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och den andra delas av stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm. Syftet med försöket är att utveckla rehabiliteringsarbetet och säkerställa en fortsatt hög kvalitet och säkerhet inom rehabilitering. Försöket med MAR-funktion har utvärderats av Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum och rapporten beräknas vara klar i slutet av januari 2009.

Händelse- och riskanalys

Stadsdelsnämnderna ska enligt Socialstyrelsens föreskrifter införa ett ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet. Ledningssystemet ska bl.a. innehålla rutiner för avvikelshantering inom hälso- och sjukvården och hur fel och brister inom socialtjänsten fångas upp. Syftet är att rapportera avvikelser, fel och brister och att dra lärdom av tillbudet eller den negativa händelsen samt genom riskförebyggande insatser förhindra att samma typ av händelse inträffar igen. Äldreförvaltningen har under 2008 vid två tillfällen genomfört en femdagarsut-

bildning i händelse- och riskanalys för 21 medicinskt ansvariga sjuksköterskor och verksamhetsansvariga.

Stimulansbidrag

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att för 2008 besluta om, och fördela stimulansmedel till kommuner och landsting om drygt 1,3 mdr kr. Fördelningen till kommuner och landsting är densamma som 2007 och Stockholms stad har erhållit totalt 84 664 tkr. Äldrenämnden har erhållit 405 tkr för att genomföra utbildning för ca 200 sjuksköterskor för utvärdering av äldres läkemedelshantering och 500 tkr för täckning av kostnader som uppstår på grund av ökade krav på statistikinlämning och besvarande av enkät för Socialstyrelsens Öppna jämförelser.

Stockholms äldre- och handikappjour

Äldrenämnden utför verksamhet direkt riktad till äldre genom Stockholms äldre- och handikappjour. Denna har en anslagsfinansierad trygghetsjour som bedömer akut uppkomna hjälp- och omvårdnadsbehov under kvällar, nätter och helger enligt delegation från stadsdelsnämnderna. Akuta insatser under jourtid utförs av Jourpatrullen efter biståndsbedömning av jourhandläggare. Till enheten hör vidare en larmcentral som är intäktsfinansierad och konkurrensutsatt. Larmcentralen erbjuder även tjänster för installation och service av trygghetslarm.

Prestationer

- Trygghetsjouren har skrivit 14 200 rapporter gällande 3 821 personer under året.
- Under året har 133 låsöppningar gjorts, fördelade på samtliga stadsdelsförvaltningar. Detta innebär att låsmed rekvireras då snabb insats behöver göras och nycklar inte finns att tillgå.
- Antal in och utgående telefonsamtal på avdelningen har varit 134 000 vilket motsvarar ca 11 200 samtal/månad.
- Larmcentralens larmkunder har under 2008 varit 13 600. Det är en ökning med 4 % av antalet kunder i förhållande till år 2007.
- 419 600 larmanrop har inkommit under året, dvs. ca 35 000 larmanrop/månad, vilket är en ökning med 9 % i förhållande till 2007.
- 738 larmkunder har under 2008 bytt utförare, vilket är en ökning med 58 % i förhållande till 2007.
- Antalet uttryckningar för Jourpatrullen har under året varit 1 740, en viss minskning i förhållande till 2007.

Äldreombudsmannen

Äldreombudsmannen kontaktas av enskilda medborgare för råd och stöd i de frågor som rör äldre och deras närstående. Genom fasta telefontider och god tillgänglighet finns ett forum för den enskilde att lämna synpunkter eller klagomål som inte framförs direkt till berörd enhet eller stadsdelsnämnd. Under

2008 har äldreombudsmannen registrerat 1 682 inkomna synpunkter, vilket är en ökning jämfört med 2007.

Äldreombudsmannen bevakar äldres rättigheter och initierar förbättringar inom stadens äldreomsorg genom en nära dialog med berörda förvaltningar. Äldreombudsmannens årsrapport avseende verksamhetsåret 2008 redovisas till äldrenämnden i mars 2009, för att sedan överlämnas till kommunstyrelsen.

Äldreomsorgsinspektörerna

En inspektörstjänst var vakant från oktober 2007 och till mitten av mars 2008. Under året har inspektörerna granskat två stadsdelar och resultatet från den tredje presenteras under våren 2009.

Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport avseende verksamhetsåret 2008 redovisas till äldrenämnden i mars 2009, för att sedan överlämnas till kommunstyrelsen.

Under hösten har inspektörerna medverkat vid elva dialogseminarier för arbetsledare, anhöriga/närstående och omvårdnadspersonal. Uppföljning och hel-dagsseminarium kommer att genomföras i februari 2009.

Efter sommaren påbörjades arbetet med att vidareutveckla äldreomsorgsinspektörernas granskningsmetod. Granskningen kommer fortsättningsvis att ske av olika verksamhetsområden, istället för stadsdelsnämndsvis. För att testa modellen kommer boende för äldre psykiskt funktionshindrade att granskas i alla stadsdelsnämnder under 2009.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Utbildning i riktlinjer för hälso- och sjukvård.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

Utveckla samverkan med landstingets hälso- och sjukvård

● Uppfylls helt

Trygghetskvitton

Kommunfullmäktige beslutade i december 2008 godkänna äldrenämndens förslag till rutiner för införande av trygghetskvitto. Överföringen av information mellan kommunen och landstinget sker idag via WebCare, ett IT-system som staden är ansluten till. Biståndshandläggarna använder systemet för att ta emot och överföra information till slutenvården samt för planering av för den fortsatta vården och omsorgen om den äldre efter utskrivningen. Beslutet med införandet av trygghetskvitto innebär att den äldre i samband med utskrivning från sjukhuset erhåller ett utskrivningsmeddelande med uppgifter om vilken/vilka vårdgivare som övertar ansvaret för den fortsatta vården. Rutinen kommer att inarbetas i stadens riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorg.

Samverkansöverenskommelse

Äldreförvaltningen har under året deltagit i översyn och revidering av samverkansöverenskommelsen från 2002 med landstinget. I övrigt har äldreförvaltningen samverkat med landstinget, kranskommuner och KSL (Kommunförbundet Stockholms Län) i särskilda frågor avseende hälso- och sjukvård.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
<ul style="list-style-type: none"> ■ Översyn av samverksansavtalet från 2002 med landstinget om äldreomsorgen. 	2008-01-01	2008-12-31	
<ul style="list-style-type: none"> ● Följa upp trygghetskvitton 	2009-01-01	2009-12-31	
<ul style="list-style-type: none"> ● Uppföljning av lokala samverksansavtal 	2009-01-01	2009-12-31	

NÄMNDMÅL:

Skapa förutsättningar för att personalen i äldreomsorgen har kunskap om måltidens betydelse för de äldres hälsa och välbefinnande

● Uppfylls helt

Kostverksamheten har på flera sätt uppmärksammat matens betydelse för den äldres hälsa och livskvalitet. I april 2008 antog kommunfullmäktige föreslagen kostpolicy. En populärversion har tagits fram och distribuerats till samtliga stadsdelsförvaltningar. För att med kostpolicyen som grund ytterligare förbättra mat- och måltidssituationen för den äldre har arbetet med *Handbok med råd och rekommendationer* pågått under året och kommer att presenteras under våren 2009. Framtagandet av en Kostpärm med verktyg för verksamhetsnära användning har påbörjats.

Ett interaktivt utbildningsmaterial *Mat för äldre* har tagits fram och lanserats vid fyra tillfällen. Utbildningsformen möjliggör ett flexibelt lärande på plats. Utbildningen finns på Kompetensplatsen, samlingsplatsen för nätbaserad kompetensutveckling i Stockholms stad.

Kunskapsseminarier har hållits för stadens chefer, medicinskt ansvariga sjuksköterskor och biståndshandläggare. Förvaltningen har även genomfört uppdragsutbildningar.

Utbildningsinsatser har stor betydelse i arbetet med mat och måltider för äldre varför utbildningspaket med olika inriktningar har tagits fram som för t.ex. livsmedelshygien, matlagningskunskap och näringslära.

Genom ett samarbete med extern part har två undervisningsfilmer tagits fram. Filmerna har delats ut till respektive stadsdelsförvaltning för verksamhetsnära utvecklingsarbete kring maten och måltidssituationen.

Äldreförvaltningen har tagit fram förslag på kravspecifikation när det gäller livsmedel, inför aktuell livsmedelsupphandling. Målsättningen är också att visa på kostnadseffektiva lösningar och en ambition är även att uppnå stadens miljömål.

Äldrecentrum har under året påbörjat en utvärdering av kostprojektet för åren 2007 - 2008.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Implementering av kostpolicyn med råd och rekommendationer.	2008-01-01	2008-12-31	

NÄMNDMÅL:

Hemtjänsten har bred kompetens

 Uppfylls helt

En förutsättning för att ge äldre personer en god vård och omsorg är att det finns personal med adekvat utbildning. Kompetensutveckling är ett prioriterat område. Under året har kompetensutveckling erbjudits de flesta yrkesgrupper inom äldreomsorgen.

Grundutbildningar som genomförts är vårdbiträdesutbildning, vissa med möjlighet till validering, samt undersköterskeutbildning. Totalt har 151 personer genomgått dessa. Enstaka gymnasiekurser såsom vård- och omsorgsarbete, arbetsmiljö, vårdpedagogik, samt handledning har genomförts för 77 personer. Förvaltningens målsättning var att under 2008 utöka antalet grundutbildningar. Detta har dock inte kunnat genomföras då antalet anmälningar varit för lågt.

Högskoleutbildningar har genomförts inom områdena demenskunskap och sårvård.

Kortare kurser/seminarier har genomförts bl.a. inom områdena demens, ergonomi, riktlinjer för biståndshandläggare, läkemedelshantering och MRSA. I utbildningen om MRSA deltog 190 personer. Inom området kostkunskap och praktisk matlagning har en särskild satsning på hemtjänstpersonal gjorts. Utbildning i händelse- och riskanalys har genomförts. I samarbete med Stiftelsen Äldrecentrum har seminarierier kring aktuell äldreomsorgs- forskning genomförts. Totalt har 882 personer deltagit i kurser en till fem dagar, 538 i halvdagskurser och 389 i Äldrecentrums seminarier.

24 enhetschefer har deltagit i ett ledarprogram som avslutas våren 2009. Särskilda utbildningar för chefer i rehabilitering, kommunikation och etik har genomförts.

Förvaltningen har under året, tillsammans med Stiftelsen Äldrecentrum och flera stadsdelsförvaltningar deltagit i utvecklingsprojekt om arbetsplatsnära kompetensutveckling och om språkstödande arbetsplatser. Förvaltningen har även samarbetat med projektet Kravmärkt yrkesroll.

En genomgång av utbildningsbehoven inom äldreomsorgen har gjorts. Stadsdelsförvaltningarnas synpunkter kommer att resultera i att det under 2009 blir ett smalare utbud men att varje utbildning istället ges vid fler tillfällen. Planering av kurser inom bl.a. områdena demens, vård och omsorgsarbete med särskilt stöd i svenska, ergonomi samt munvård har påbörjats och kommer att genomföras under våren 2009.

Förvaltningen samarbetar med stadsledningskontorets personalstrategiska avdelning kring personalförsörjningsfrågorna och kring att utarbeta ett instrument för statistik om utbildningsnivå hos personal.

I slutet av året påbörjades en upphandling av gymnasieutbildning i samarbete med socialtjänstförvaltningen och Stiftelsen Hotellhem.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Erbjudna äldreomsorgspersonalen ett varierat utbildningsutbud	2008-01-01	2008-12-31	

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.4 Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

Uppfylls helt

Medarbetarna

Sjukfrånvaro

Äldreförvaltningen har under året en sjukfrånvaro motsvarande 5,2 %, vilket är lägre än stadens genomsnitt, 8,3 %. I jämförelse med 2007 har sjukfrånvaron ökat med 0,3 %.

Diskriminering

Förvaltningen har inte haft några diskrimineringsärenden under året.

Övertalighet

Äldreförvaltningen har under året inte haft någon preciserat övertalig personal.

Jämställdhets- och mångfaldsplan

Mångfalds- och jämställdhetsplan är både en policy och en handlingsplan för hur förvaltningen ska förhålla sig till mångfald och jämställdhet. Den är ett verktyg för en gemensam, långsiktig utvecklingsprocess i förvaltningen. Den ska användas och utvecklas både i den operativa verksamheten och på övergripande nivå.

Förvaltningens utgångspunkt för mångfald är att alla människor har lika värde och att varje människa ska ha möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar oavsett kön, ålder, etnicitet, religion, sexuell läggning, fysiska eller psykiska funktionshinder.

Kartläggning och analys av löneskillnader mellan män och kvinnor som utför likvärdigt arbete pågår bl. a. i samband med löneförhandlingar då förvaltningen gemensamt med de fackliga företrädarna analyserar och åtgärdar eventuell förekomst av osakliga löneskillnader.

I december månad var 99 personer anställda, varav 84 kvinnor (84%). Av chefer med budget- och personalansvar är 100 % kvinnor.

Värdegrund

I syfte att skapa en gemensam värdegrund för de olika enheterna som tillsammans bildade äldreförvaltningen i början av år 2007, en genomfördes under vintern 2007/2008 ett arbete som engagerade alla medarbetare. Värdegrunden formulerades i början av året och används bl.a. i den fortsatta verksamhetsplaneringen och interna personalutvecklingen.

Organisationsöversyn

En organisationsöversyn som genomfördes under hösten 2007 medförde att äldreförvaltningen sedan början av år 2008 är organiserad i tre avdelningar och en stab. I utvecklingsavdelningen ingår bl.a. ett bedömningskansli. I strategi- och planeringsavdelningen ingår bl.a. kostverksamheten och ett kulturprojekt. Den tredje avdelningen är Stockholms äldre- och handikappjour. I staben under förvaltningschefen ingår bl.a. äldreombudsmannen och äldreomsorgsinspektörerna.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Sjukfrånvaro	5,2 %	8 %	8 %	Årsredovisning 2008
● Medarbetarindex	68	68	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
◆ Frisknärvaro	48 %	50 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel chefer med chefskörkort	0 %	0 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
Kommentär: Två enhetschefer deltar i pågående utbildning.				
◆ Personalomsättning (externt)	4,1 %	5	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
■ Personalomsättning (internt)	0 %	3	tas fram 2008	Årsredovisning 2008

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva
KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s års-mål	Period
 Nämndens budgetföljsamhet efter tekniska justeringar	94,71 %	100 %	100 % (inga avvikande årsmål på nämndnivå)	Årsredovisning 2008
 Nämndens budgetföljsamhet före tekniska justeringar (%)	94,7 %	100 %	100 % (inga avvikande årsmål på nämndnivå)	Årsredovisning 2008
 Nämndens prognossäkerhet T1	98,98 %		+/- 1% (inga avvikande årsmål på nämndnivå)	Årsredovisning 2008
 Nämndens andel indikatorer med hög måluppfyllelse	52,94 %	60 %	tas fram 2008	Årsredovisning 2008
 Nämndens prognossäkerhet T2	101,18 %		+/- 1% (inga avvikande årsmål på nämndnivå)	Årsredovisning 2008

NÄMNDMÅL:
Budgeten ska vara i balans

 Uppfylls helt

Kommunfullmäktige fastställde en budget för äldrenämnden inför 2008 om 62,5 mnkr. I samband med tertialrapport 1 erhöll äldrenämnden en budgetjustering om 1,9 mnkr för kompetensutveckling av äldreomsorgspersonal. Kommunfullmäktige beslutade i tertialrapport 2, på begäran av äldrenämnden, att reducera budgeten med 2,0 mnkr avseende bedömningskansliet. Den slutliga nettobudgeten för 2008 blev 62,4 mnkr.

Analys av resultaträkning - Uppföljning av driftbudget

Belopp i tkr

	Budget 2008	Bokfört 2008	Avvikelse 2008
Staben	36 048	34 177	1 871
Strategi och planering	10 346	8 720	1 626
Stockholms äldre- och handikappjour	10 332	10 270	62
Utveckling	5 674	5 974	-300
Totalt	62 400	59 141	3 259

Överskottet om ca 3,3 mnkr hänförs i huvudsak till vakanta anställningar och att vissa projekt och uppdrag blivit försenade eller ej kommit till stånd. Jämfört med 2007 har överskottet minskat med 5,0 mnkr.

Tertialrapporter 2008

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr

Bokslut	T2	T1
+3,3	+4,6	+4,0

Differensen mellan prognoserna och bokslutet är till största delen att hänföra till justeringen av budgeten för bedömningskansliet. I månadsrapporten för november prognostiserades ett överskott om 3,1 mnkr.

Analys av balansräkning

Kostnaderna för 2008 har ökat med ca 15 mnkr i jämförelse med 2007. Ökningen består i huvudsak av kostnader för bedömningskansliet, kulturprojektet, kompetensutveckling av personal, IT-projekten och för Stockholms äldre- och handikappjour. På intäktssidan är ökningen ca 12 mnkr. Det beror på central finansiering för kompetensutveckling av personal och IT-projekt samt att fler tjänster utförs till stadsdelsnämnder och andra kommuner avseende Stockholms äldre- och handikappjourns verksamhet.

Övrigt

Uppföljning av intern kontrollplan 2008

Äldrenämnden fastställde i samband med verksamhetsplanen för 2008 internkontrollplan för äldreförvaltning år 2008.

Stadens integrerade system för ledning och uppföljning, ILS, är utgångspunkt för styrning och uppföljning av stadsdelsnämndens verksamhet och ska säkerställa god kvalitet, god miljö och effektiv resursanvändning inom fastställd budget. Intern kontroll är ingen egen ”vetenskap” utan ska integreras i verksamhetens normala arbets- och ledningsprocesser. Det måste vara tydligt för

alla anställda vilka samband som finns mellan verksamhetsmål, kvalitet, ekonomi och miljö.

Flera av de områden som identifierats i nämndens risk- och väsentlighetsanalys som angelägna ur ett internkontrollperspektiv har följs upp i tertialrapporter och verksamhetsberättelsen. Detta gäller bl.a. måluppfyllelse, kvalitet och ekonomi.

I internkontrollplanen för 2008 beslutades att följande rutiner/processer särskilt skulle granskas.

- Förskottskassor
- Fakturor
- Kontokort
- Inventarieförteckningar

Förvaltningen har genom stickprovskontroller granskat ovanstående utan anmärkning.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Administrationns andel av de totala kostnaderna	17,6 %	18 %	minska	Årsredovisning 2008

Bilagor

- Bokslut
- SLK
- KF-uppdrag 2008